

Изх. № 153/27.02.2020 г.

ДО

Изпълнителния директор на
Изпълнителна агенция по околна среда /ИАОС/
Адрес: гр. София 1618, бул. „Цар Борис III“ № 136
Електронна поща: iaos@eea.government.bg

СТАНОВИЩЕ

ОТ

Сдружение „За Земята – достъп до правосъдие“, със седалище в гр. София и адрес за кореспонденция: гр. София 1164, ул. „Кръстьо Сарафов“ № 24, телефон 02/943 11 23, представлявано от Ивайло Стефанов Попов и Меглена Антонова Антонова

Относно: Издаване на ново Комплексно разрешително на „БРИКЕЛ“ ЕАД, гр. Гълъбово, за експлоатация на следните инсталации: „Горивна инсталация за производство на топлинна енергия“ и „Инсталация за производство на водород“

Уважаеми господин изпълнителен директор,

С настоящото на основание разпоредбите на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (Наредбата за КР) изразяваме становище относно подаденото заявление за издаване на ново Комплексно разрешително на „БРИКЕЛ“ ЕАД, гр. Гълъбово, за експлоатация на следните инсталации: „**Горивна инсталация за производство на топлинна енергия**“, изпълняваща дейност, съгласно т. 1.1 от Приложение № 4 към ЗООС - „Горивни инсталации с обща номинална входяща топлинна мощност, равна или по-голяма от 50 MW“ и т. 5.2 „а“ от Приложение № 4 към ЗООС - „Обезвреждане или оползотворяване на отпадъци в инсталации за изгаряне на отпадъци или инсталации за съвместно изгаряне на неопасни отпадъци с капацитет над 3 т за час“ и „**Инсталация за производство на водород**“, изпълняваща дейност, съгласно т. 4.2 „а“ от Приложение № 4 към ЗООС - „Инсталации за производство на неорганични химически вещества, като: газове: амоняк, хлор, хлороводород, флуор, флуороводород, въглеродни оксиди, съединения на сярата, включително серен диоксид, азотни оксиди, водород, карбонилхлорид“.

С новото комплексно разрешително операторът предвижда да замени част от използваното твърдо гориво (въглища) с биомаса, горими неопасни отпадъци и нефтошисти при експлоатацията на съществуващата горивна инсталация за производство на топлинна енергия без промяна на разрешените капацитет от 510 MWth. Замяната предвижда освен въглища, които са основното гориво на действащата инсталация, да се изгарят алтернативни горива в следните количества:

- биомаса до 979 тона на денонощие, при възможен максимален разход на биомаса до 357 335 тона/годишно;
- неопасни отпадъци (RDF и други отпадъци) до 96 тона на денонощие, при възможно максимално количество неопасни отпадъци до 35 040 тона/годишно; и
- нефтошисти до 490 тона на денонощие, при възможно максимално количество нефтошисти до 178 850 тона/годишно.

Предвижда се също изграждане на предкамерна скарна пещ за съвместно изгаряне на биомаса и неопасни отпадъци.

При предвидените промени операторът е заявил, че ще извършва следните дейности по управление на отпадъците: Дейност R1 – използване на отпадъци като гориво, Дейност R 12 – предварително третиране на отпадъци, и Дейност R 13 – съхранение на отпадъци.

Считаме, че издаването на заявеното комплексно разрешително следва да бъде отказано, поради съображения изброени по-долу:

1. Не са спазени изискванията на Глава Шеста от ЗООС, респективно чл. 2, ал. 1 от Директивата за ОВОС

Директива 2011/92/ЕС относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда („Директивата за ОВОС“) изисква преди да бъде одобрен проект, който би могъл да окаже значително въздействие върху околната среда, да бъдат проведени процедурите по преценка на необходимостта от ОВОС или процедура по ОВОС (чл. 2, ал. 1). В процедурите по издаване на комплексно разрешително това правило е транспонирано в чл. 9, ал. 3, т. 1 и чл. 16, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни („Наредбата за КР“), Процедурата по издаване на комплексно разрешително се предхожда от процедурите по Глава Шеста от ЗООС. Без значение от националните специфики и разпределение на компетенциите между националните институции, издаване на КР без проектът да е преминал процедурите по ОВОС и/или преценка от необходимост от ОВОС е нарушение на Директивата за ОВОС. Чл. 2, ал. 1 от Директивата за ОВОС има директивен ефект и следва да се прилага от органите на държавите членки без да се вземат предвид спецификите на националното законодателство.

1.1. Не е извършена процедура за преценяване необходимостта от извършване на ОВОС за заявените количества неопасни отпадъци за изгаряне

С Решение № СЦ-61-ПР/2018 г. за преценяване на необходимостта от извършване на оценка за въздействието върху околната среда на РИОСВ – Стара Загора по реда на чл. 93, ал. 1, т. 3 и ал. 3 от ЗООС, е преценено да не се извършва ОВОС за инвестиционно предложение на „Брикел“ ЕАД за съвместно изгаряне на въглища и биомаса, неопасни отпадъци и нефтошисти със следните параметри:

- биомаса в съотношение 80% въглища към 20% биомаса, или 3 917 тона на денонощие въглища към 979 тона на денонощие биомаса;

- неопасни отпадъци в съотношение 99% въглища към 1% отпадъци, или 4 847 тона на денонощие въглища към 49 тона на денонощие отпадъци;

- нефтошисти в съотношение 90% въглища към 10% нефтошисти, или 4 406 тона на денонощие въглища към 490 тона на денонощие нефтошисти.

С искането за издаване на ново комплексно разрешително, което е обект на настоящата процедура по обществена консултация, операторът е заявил изгаряне на неопасни отпадъци в количества, близо два пъти по-големи от количествата, разрешени в издаденото решение за преценка на необходимостта от извършване на ОВОС на РИОСВ – Стара Загора от 2018 г. А именно – заявено е изгаряне на до 96 тона на денонощие неопасни отпадъци, докато решението на РИОСВ-Стара Загора предвижда едва 49 тона на денонощие неопасни отпадъци. За двойно увеличеното количество не е извършвана преценка за необходимостта от извършване на оценка за въздействието върху околната среда, нито е извършвана каквато и да е екологична оценка.

1.2. Следва да бъде извършена задължителна оценка за въздействието върху околната среда

На стр. 9 от допълнителното заявление за издаване на ново комплексно разрешително операторът е заявил за изгаряне 979 тона на денонощие биомаса. Заявената за изгаряне биомаса е определена като:

„продукти, съставени от растителна материя със селскостопански или горски произход, които могат да бъдат използвани като гориво, цел оползотворяване на тяхното енергийно съдържание, както и отпадъци код и наименование:

- 02 01 03 – *Отпадъци от растителни тъкани;*
- 02 01 07 – *Отпадъци от горско стопанство;*
- 02 03 04 – *Материали,негодни за консумация или преработване;*
- 03 01 01 – *Отпадъци корк и дървесни кори;*
- 03 01 05 – *Трици, талаш, изрезки,парчета, дървен материал, талашитени плоскости и фурнири, различни от упоменатите в 03 01 04;*
- 03 03 01 – *Отпадъчни кори и дървесина“.*

Биомасата съобразно легалното определение по § 1, т. 1 от Закона за управление на отпадъците може да представлява „продукт“ или „отпадък“. Доколкото липсва допълнително дефиниране от страна на оператора на количествата биомаса, които представляват „отпадък“, и количествата, които представляват „продукт“, заявеното общо количество следва да се разглежда като съвкупност от „отпадъци“ и „продукти“.

Законът за опазване на околната среда в Приложение № 1, т. 10 във връзка с чл. 92, т. 1 предвижда задължително извършване на оценка за въздействието върху околната среда за инсталации с капацитет над 100 тона на денонощие за обезвреждане на неопасни отпадъци чрез изгаряне. Националната разпоредба имплементира същия текст от Приложение № 1, т.10 към Директива 2011/92/ЕС относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда („Директива за ОВОС“). За целите

на Директивата за ОВОС, съответно на Приложение № 1 към ЗООС, терминът „обезвреждане“ включва както дейностите по „обезвреждане“, така и дейностите по „оползотворяване“ по смисъла на Закона за управление на отпадъците и Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците. Това разбиране се споделя еднозначно в практиката на Съда на Европейския съюз – дело С-486/04, Комисията срещу Италия, параграф 44.

Следователно, ЗООС и Директивата за ОВОС предвиждат задължително извършване на ОВОС за инсталации с капацитет над 100 тона на денонощие за изгаряне на неопасни отпадъци. В настоящия случай се предвижда изгарянето на 96 тона отпадъци на денонощие, което е изключително близко до законодателния критерий за задължително извършване на ОВОС. Тук обаче следва да се добави и предвиденото за изгаряне количество биомаса, тъй като същата е дефинирана от оператора и като „отпадък“. Така предвиденото общо количество отпадъци за изгаряне чрез оползотворяване значително надхвърля законодателния критерий за задължително извършване на ОВОС от 100 тона на денонощие. Тъй като в настоящия случай не е извършена задължителна ОВОС, заявеното ново комплексно разрешително следва да бъде отказано.

Изложеното разбиране се споделя от съда в Решение № 404 от 09.12.2019 г. по адм. д. № 398/2018 г. по описа на Административен съд – Стара Загора. Цитираното дело е образувано срещу Решение № СЦ-61-ПР/2018 г. за преценяване на необходимостта от извършване на оценка за въздействието върху околната среда на РИОСВ – Стара Загора за инвестиционно предложение на „БРИКЕЛ“ ЕАД. В цитираното решение съдът приема, че биомасата, която включва отпадъци с кодове и наименование, представлява неопасен отпадък по смисъла на § 1, т. 17 от Закона за управление на отпадъците, като предвидените за изгаряне количества биомаса се събират към количествата предвидени за изгаряне неопасни отпадъци за целите на приложението на т. 10 от Приложение № 1 към ЗООС.

1.3. Решение № СЦ-61-ПР/2018 г. на РИОСВ – Стара Загора е отменено

Решение № СЦ-61-ПР/2018 г. на РИОСВ – Стара Загора е отменено от Административен съд Стара Загора (АС Стара Загора, Решение № 404 от 09.12.2019 г. по адм. дело 398/2018 г.). Макар решението на АС Стара Загора да не е окончателно, ИАОС следва да вземе предвид голямата вероятност Решение № СЦ-61-ПР/2018 г. на РИОСВ – Стара Загора да бъде окончателно отменено от Върховния административен съд, който в момента го разглежда. Пренебрегването на този факт при издаване на КР ще доведе до нарушение на чл. 2, ал. 1 от Директивата за ОВОС.

1.4. Писмото изх. № КОС-01-1873/11/ от 09.04.2019 г. на РИОСВ – Стара Загора не е влязло в сила и не поражда правни последици

Приложеното по преписката писмо изх. № КОС-01-1873/11/ от 09.04.2019 г. на РИОСВ – Стара Загора („Писмото на РИОСВ“) е издадено като допълнение – неразделна част, от решение за преценка на необходимостта от ОВОС. Българското законодателство не урежда ред, по който административен акт да бъде „допълнен“ без да бъде спазена нормативно установената процедура по издаване на акта. Увеличаване на количеството неопасен отпадък, което ТЕЦ „Брикел“ ЕАД заявява за изгаряне, е по съществуващото си ново

инвестиционно предложение. Писмото на РИОСВ е издадено без да е спазена процедурата за преценка на необходимостта от ОВОС по чл. 93 от ЗООС и Наредбата за ОВОС. Не е извършена преценка въз основа на критериите по чл. 93, ал. 4 от ЗООС, предложението не е съгласувано с компетентните институции и не е проведена обществена консултация.

Писмото на РИОСВ по съществото си представлява решение за преценка на необходимостта от ОВОС, но същото не съобщено на заинтересованата общественост по нормативно установения ред (чл. 8, ал. 5, т. 3 от Наредбата за ОВОС). Следователно не е приключила процедурата по издаване и съобщаване на акта и същият не е влязъл в законна сила, т.е. не може да породи правни последици. Поради тази причина ИАОС не следва да го вземе предвид при преценката за изпълнение на условията по Глава Шеста ЗООС.

2. Предвидената нова инсталация не отговаря на техническите изисквания на най-добрите налични техники

Референтният документ за най-добрите налични техники за големи горивни инсталации от 2017 г. (Best Available Techniques Reference Document on Large Combustion Plants 2017 – BREF или „Референтния документ за ГГИ от 2017 г.“) предвижда в т. 9.1.4. „Техники за внасяне на отпадъци в горивния процес“ следните възможни подходи:

9.1.4.1 Смесване на допълнителното гориво (отпадъците) с основното.

9.1.4.2 Подаване на допълнителното гориво (отпадъците) през отделни горелки.

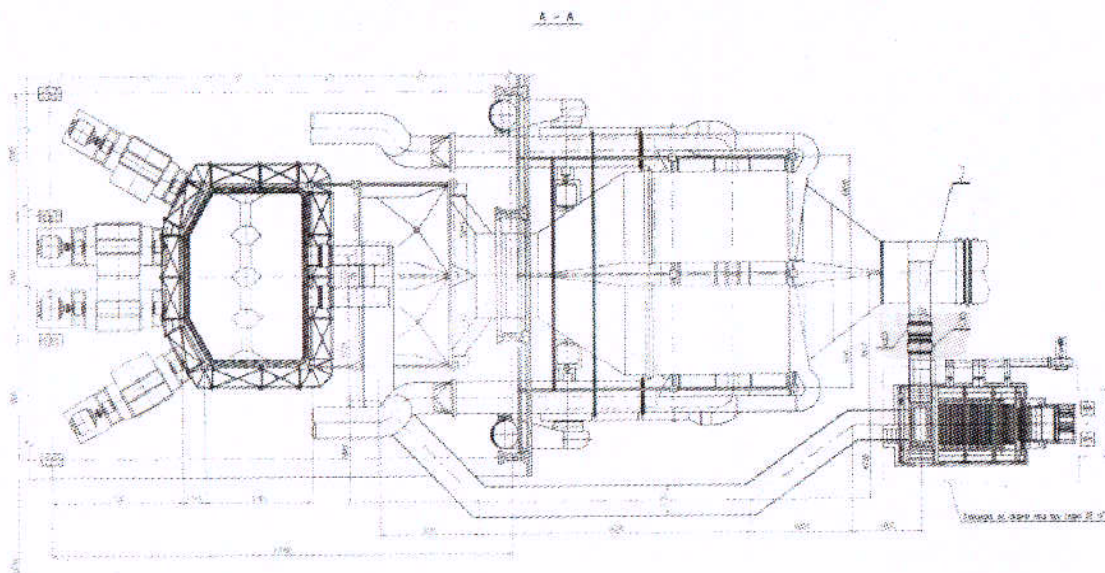
9.1.4.3 Скарно изгаряне в обема на съществуващата пещна камера

9.1.4.4 Подаване на отпадъците в котел на кипящ слой.

Посочените подходи осигуряват реално смесване на въглища с отпадъци при съвместно изгаряне, като чрез тези техники се осигурява ограничаване на емисиите от вредни газове като диоксини, фурани и летливи метали, образувани при изгаряне на отпадъци.

В настоящия случай, операторът заявява, че ще предприеме съвместно изгаряне на основното гориво с биомаса, неопасни отпадъци и нефтошисти. В приложение 2.6 към допълнителното заявление за издаване на ново комплексно разрешително е представена технологична схема на предкамерна скарна пещ, каквато се предвижда да бъде изградена. Видно от схемата, скарата ще бъде отделно съоръжение, което не се намира в обема на котела, каквото е изискването на 9.1.4.3 на Референтния документ за ГГИ от 2017 г. Операторът предвижда димните газове от скарата да се отвеждат до котела посредством газоход. Освен газохода за димни газове от новото съоръжение към енергийния котел, е предвиден байпасен газоход, който извежда димните газове директно към изпускателното устройство без преминаване през енергийния котел.

Схема в Приложение 2.6:

7. байпасен газоход

Видно от представената схема, предвидената инсталация извършва самостоятелно изгаряне на отпадъци, димните газове от което се отнасят към енергийния котел или директно се извеждат към изпускателното устройство. Такава технология попада извън описаните подходи за изгаряне на отпадъци в Референтния документ за ГГИ от 2017 г. и не представлява съвместно изгаряне, каквото е заявено от оператора, а представлява самостоятелно изгаряне на отпадъци. Самостоятелното изгаряне на отпадъци от своя страна не е разглеждано в хода на процедурата по преценка на необходимостта от извършване на ОВОС, не е разгледано и в допълнителното заявление на оператора за издаване на ново КР, доколкото същото на стр. 20 предвижда единствено самостоятелна работа на енергийния котел, както и съвместна работа на енергийния котел и на предкамерната пещ, но не и на предкамерната пещ самостоятелно.

Следователно, заявената скарна пещ представлява инсталация за самостоятелно изгаряне на отпадъци и не съответства на изискванията на Референтния документ за ГГИ от 2017 г. за съвместно изгаряне на отпадъци.

3. Предвидената инсталация не отговаря на изискванията на Наредба № 4

3.1. Противоречие с чл. 12, ал. 1, т. 1 от Наредба № 4

а. На първо място предвидената инсталация не съответства на изискванията на чл. 12, ал. 1, т. 1 от Наредба № 4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (Наредба № 4). При изграждането на скарната пещ ще се изгради байпасен газоход, който ще позволи извеждането на димните газове директно към изпускателното устройство без преминаване

през енергийния котел. Енергийният котел е съоръжението, в което получените в процеса на изгаряне газове ще достигат контролируемо до температура не по-ниска от 850°C, каквото е изискването на чл. 12, ал. 1, т. 1 от Наредба № 4.

Операторът на стр. 21 от допълнителното заявление за издаване на ново комплексно разрешително е посочил, че температурата от 850°C се достига в енергийния котел посредством спомагателни горелки. На стр. 20 от допълнителното заявление е декларирано, че предвиденият байпасен газоход ще се използва при аварийно спиране на енергийния котел. В заключение, предвидено е в аварийни ситуации да не се достига изискваната по чл. 12, ал. 1, т.1 от Наредба № 4 температура на горене на отпадъците от 850°C.

Следва да посочим обаче, че изискването на Наредба № 4 е общо, като не са предвидени изключения нито за аварийни режими, нито в други хипотези. Ето защо, така предвиденото от оператора изключение от изискването за поддържане на температура от 850°C е в нарушение на Наредба № 4, поради което и ново КР не следва да бъде издадено.

б. Наред с това, операторът не доказва възможността на инсталацията да изискваната от закона температура дори в енергийния котел. Това се установява от заявените от оператора начини за изпълнение на изискванията за нивата на вредните емисии като например азотни оксиди. Така в Приложение 3.1 на стр. 10 и стр. 11 операторът изброява техниките за намаляване на вредните емисии, като една от тези техники предвижда „възможност за поддържане на по-ниски температури в пещта“, което „автоматично води до намаляване на ефективната температура на факела“ – същия факел, който на стр. 21 от допълнителното заявление е заявен с температура не по-ниска от 850°C.

в. Сходно несъответствие в декларираните стойности, което води до заключение за невъзможност за поддържане на необходимата минимална температура, се установява и при посочване на максималната адиабатна температура, чрез която се изчислява температурата в ядрото на факела. В Приложение 2.7 на стр. 11 операторът е посочил максимална адиабатна температура от 1500°C. Тази температура обаче се постига при заложен калоричност на горивото от 2485 kcal/kg, както е посочено в таблицата на стр. 7 от Приложение 2.7. От заявеното на стр. 33 от допълнителното заявление обаче се установява, че действителната калоричност на горивото в инсталацията е 1350-1900 kcal/kg. Тази разлика в калоричността обуславя и действително постижимата температура, която е по-ниска от декларираната, поради невярност на изходните данни. Това от своя страна обуславя и неизпълнението на задължението за осигуряване на температура не по-ниска от 850°C.

Поради изброените причини, операторът не доказва възможност да поддържа температура от 850°C в нарушение на Наредба № 4 и ново КР не следва да бъде издадено.

3.2. Противоречие с чл. 13 от Наредба № 4

Чл. 13 от Наредба № 4 въвежда задължението за наличие на поне една спомагателна горелка в инсталациите за изгаряне на отпадъци. Чл. 13, ал. 3 от Наредба № 4 предвижда

спомогателните горелки да осигуряват поддържането на минималните стойности на температурата по чл. 12, ал. 1, т. 1 по време на операциите по пускане в действие и спиране на инсталацията, включително докато в горивната камера има неизгорели отпадъци. Предвидената работа на предкамерната пещ при аварийно спиране на енергийния котел, при която димните газове се отвеждат директно към изпускателните устройства без да преминават през котела, се явява в пряко противоречие с така посочената норма.

3.3. Противоречие с чл. 13, ал. 4 от Наредба № 4

На стр. 21 от допълнителното заявление за издаване на ново КР операторът е заявил, че е предвидил общо шест спомогателни горелки, които осигуряват поддържането на температура на изгаряне не по-ниска от 850 °С, като тези спомогателни голеки се захранват с мазут. Разпоредбата на чл. 13, ал. 4 от Наредба № 4 изисква спомогателните горелки да се захранват единствено с природен газ, втечнени въгледородни газове или газьол. Следователно, захранването на спомогателните горелки, които поддържат необходимата температура в енергийния котел с мазут, е в нарушение с изискванията на Наредба № 4.

3.4. Противоречие с чл. 3, ал. 4 от Наредба № 4

Чл. 3, ал. 4 от Наредба № 4 изисква инсталациите за изгаряне и инсталациите за съвместно изгаряне да се разполагат на площадки, отговарящи на изискванията на Наредба № 7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци. В представената от оператора документация не е представена информация как тези изисквания ще бъдат спазени.

4. Скарната пещ ще бъде свързана към ЕК в резерв

В допълненото заявление се предвижда предкамерна скарна пещ с мощност 17 MW да бъде свързана с ЕК № 6. Съгласно сега действащото КР и допълненото заявление ЕК № 6 е резервен котел, който може да се използва само при аварийни ситуации или планов ремонт на котли. Неясна е технологичната логика и съответствието на това решение със законодателството. В аварийни ситуации инсталацията не би следвало да изгаря отпадък изобщо.

5. Констатирани нарушения на действащото комплексно разрешително

Съобразно разпоредбата на чл. 11, ал. 2 от Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни *„В случай че операторът не може да осигури необходимите условия, които да гарантират съответствието на инсталацията с изискванията на закона, компетентният орган по чл. 120, ал. 1 ЗООС отказва с решение издаването на комплексно разрешително.“*

През изминалата година са установени редица нарушения на „БРИКЕЛ“ ЕАД на действащото комплексно разрешително. Така, през лятото на 2019 г. е установено изпускане на черен дим от комина на ТЕЦ „Брикел“, който не е снабден с пречистваща инсталация, като такова изпускане е сигнализирано още няколко пъти от началото на 2020

г. Граждани на гр. Гълъбово сигнализират и за няколко случая на значително неорганизирано запрашаване от сградата на инсталацията и от депото за съхранение на отпадъци.

Една четвърт от горивото, което ТЕЦ-ът изгаря през 2018 г., е изгорено в нарушение на комплексното му разрешително. През 2018 г., когато централата има разрешение да гори само въглища, „Брикел“ ЕАД изгаря 659 887.83 тона въглища и 220 807.66 биомаса. Използване на гориво без да се преминали съответните процедури е грубо нарушение на екологичното законодателство. За това е съставено НП №41/14.09.2018 г. на Директора на РИОСВ – Стара Загора, влязло в законна сила. През септември 2019 г. отново е констатирано нерегламентирано изгаряне на биомаса в ТЕЦ „Брикел“, в резултат на което от РИОСВ – Стара Загора е наложена принудителна административна мярка за спиране на котли 1, 2, 3, 4, 5 и 6 на инсталацията до преустановяване на нарушението.¹

В началото на 2020 г. на площадката на ТЕЦ „Брикел“ се установяват отпадъци с неясен произход, вид и предназначение, в резултат на което са предприети надлежни действия от прокуратурата.²

От представените факти може да бъде направено заключението, че „Брикел“ ЕАД демонстрира грубо и систематично нарушаване на екологичното законодателство във вреда на здравето на населението и околната среда.

Предвид всичко изложено, смятаме че заявеното ново комплексно разрешително на „Брикел“ ЕАД за изгаряне на биомаса, отпадъци и нефтошисти не следва да бъде издавано, като във всички случаи следва да бъде извършена задължителна оценка за въздействие върху околната среда.

27.02.2020 г.

С Уважение:

.....
/Меглена Антонова/

.....
/Ивайло Попов/

¹ http://www.stz.riew.e-gov.bg/Izdaden_e_akt_za_spirane_na_moshtnosti_na_TETs_Brikel_-p1535

² <https://www.prb.bg/bg/news/aktualno/pod-rykovodstvoto-na-raionnata-prokuratura-vyv-209>